

บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประจวบ ทอกระกุล

สำนักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมวิท 23 พระโขนง กทม. 10110 โทร ๖๖21๕7๕ 3016๐6๘

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2519

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้.

วิไล ชัย

ประธาน

วิไล ชัย

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก
อาจารย์ ดร. วิจิตร ชีระกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร สิ้นสิริ ซึ่งเป็น
ประธานและกรรมการที่ปรึกษา ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณหัวหน้าส่วนการศึกษา หัวหน้าหมวดการศึกษา ครูใหญ่ คณะครู
และผู้ปกครองนักเรียนที่กรุณาให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล

หากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าแก่การศึกษาบ้าง ผู้เขียน
ขอมอบส่วนดีเหล่านั้นแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ประจวบ ๑
ต่อตระกูล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	
บทนำ	1
กฎมหัศจรรย์	1
✓ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
~~✓~~ สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
✓คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 /	
เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
- เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
- การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
3	
วิธีดำเนินการ	16
✓กลุ่มตัวอย่าง	16
✓เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	20
แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ	
แบบสอบถาม	21
แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานด้านความ	
สัมพันธ์กับชุมชน	21
วิธีรวบรวมข้อมูล	23
✓สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	23

บทที่	หน้า
4	
✓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
- สัญญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทการบริหารงาน	
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่เป็นจริง	
และตามที่คาดหวัง ในทัศนะของครูและประชาชน	26
ค่าสถิติพื้นฐาน	35
การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ บทบาทการบริหารงาน	
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่โรงเรียน	
ประณศศึกษาตามทัศนะของครูและประชาชน	39
5	
~~สรุป~~ อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	44
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	44
วิธีดำเนินการ	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
~~สรุป~~ อภิปรายผล	45
✓ ข้อเสนอแนะ	48
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	56

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างครูและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองนักเรียนแยกตามอำเภอ	18
2	กลุ่มตัวอย่างครูแยกตาม วิทยุติ คุณวุฒิ และเพศ	19
3	กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนแยกตามอายุ ฐานะทาง เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ	20
4	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่เป็นจริง และตามที่คาดหวังในทัศนะของครูและประชาชน	27
5	ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่คาดหวังในทัศนะของครู และประชาชน	35
6	ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่คาดหวังในทัศนะของครูที่มี วิทยุติ คุณวุฒิ และเพศแตกต่างกัน	36
7	ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่คาดหวังในทัศนะของประชาชน ที่มีอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและประกอบอาชีพต่างกัน	38
8	การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการ บริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามทัศนะ ของครู	39

ตาราง	หน้า	
9	การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน	40
10	การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้าน ความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครูที่มี วิทยุชิ กุณวุชิ และเพศแตกต่างกัน	41
11	การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความ สัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน ที่มีอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ แตกต่างกัน	42
12	การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้าน ความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน ที่ไม่ใช่เกษตรกร	43

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในระดับประถมศึกษาสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทยนั้น นับว่ามีความสำคัญมากเพราะเป็นระดับการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ ดังจะ เห็นได้ว่า จำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2517 มี 6,506,766 คน ในขณะที่จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีเพียง 1,016,940 คน และจำนวนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษามีเพียง 102,360 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2518 : 16) ฉะนั้น โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาทางด้านคนส่วนใหญ่ของประเทศเป็น อย่างยิ่ง

การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการ ศึกษาของเยาวชน การบริหารจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำหลายฝ่ายด้วยกัน อาทิเช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าส่วนการศึกษา หัวหน้าหมวด การศึกษาและครูใหญ่ ในจำนวนนี้ครูใหญ่มีภาระหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน มีความ ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนประถมศึกษาอย่างมากที่สุด

การบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษานั้น ประกอบด้วยงานที่สำคัญๆ พอสรุปได้ 5 ประเภท คือ งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียนและงานบริหารธุรการ การเงินและ การบริการ (ภิญโญ สาร, 2516 : 383 - 386) ในงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทนี้ ไม่มีงานใดจะมีความยุ่งยากและต้องใช้ศิลปะในการบริหารอย่างมากเท่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (Stoops, 1961 : 514 - 515) งาน บริหารด้านนี้เป็นงานที่สำคัญยิ่งของครูใหญ่เพราะโรงเรียนคือ สถาบันที่มีบทบาทสำคัญ ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ตลอดจนนำความรู้

ความคิดใหม่มาสู่ชุมชนด้วยความเหมาะสม (นาฏเจลิยว สุมาวงศ์, 2517 : 17 - 19) การศึกษาของเด็กมิได้จำกัดอยู่แต่ภายในกำแพงเท่านั้น เด็กได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่าง อยู่ตลอดเวลาขณะที่อยู่บ้านและตามที่ต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนจึงต้องออกไปเกี่ยวข้องกับชุมชนและเชื้อเชิญชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน (เฟื่องฟูง เครือตราฐ, 2514 : 4) นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษา ยังเป็นสถานที่ที่มีอยู่กระจายทั่วไปและมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องอาศัยชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน จึงเห็นได้ว่า โรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา

การที่โรงเรียนกับชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันได้ก็เพียงใดนั้น ครูใหญ่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาความต้องการของชุมชนและบุคคลที่ครูใหญ่เกี่ยวข้อง ครูใหญ่ต้องมีความรู้ในเรื่องการวางแผน การประสานงาน การจัดบุคลากร การประชาสัมพันธ์ การนำความรู้ความคิดใหม่มาสู่ชุมชน ทวยเหตุดังกล่าวแล้วผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

* ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษานโยบายการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) กับบทบาทที่คาดหวัง (Expected Role) ตามทัศนะของครูและประชาชน
2. เพื่อศึกษาว่า ครูที่มีวิทยวุฒิ คุณวุฒิ และเพศที่แตกต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกันหรือไม่

3. เพื่อศึกษาว่า ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของงานศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. เป็นแนวคิดในการปรับปรุงบทบาทของครูใหญ่ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง และดำเนินการส่งเสริมการบริหารงานด้านนี้
2. เป็นข้อเสนอแนะสถาบันการศึกษาที่ผลิตผู้บริหารการศึกษา ให้เน้นถึงความสำคัญและฝึกฝนทักษะในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแก่ผู้บริหารรุ่นใหม่
3. เป็นแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหาและข้อบกพร่องของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของงานศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะ บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนคติของครูและประชาชน และทำการศึกษาในลักษณะของ บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) กับ บทบาทที่คาดหวัง (Expected Role)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

2.1 ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

2.2 ประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ มีดังนี้

3.1.1 วิทยุของครู จำแนกเป็น 2 ช่วงอายุ คือ อายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป

3.1.2 คุณวุฒิของครู จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ ครูที่มีวุฒิตั้งแต่ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา และครูที่มีวุฒิ ตั้งแต่ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าขึ้นไป

3.1.3 เพศของครู แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ชายและหญิง

3.1.4 อายุของประชาชน แบ่งเป็น 2 ระดับ คืออายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป

3.1.5 อาชีพของประชาชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มที่ไม่ใช่เกษตรกร

3.1.6 สถานะทางเศรษฐกิจของประชาชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละต่ำกว่า 1,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,000 บาท ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม มีดังนี้

3.2.1 บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามที่เป็นจริง

3.2.2 บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามที่คาดหวัง

๑๔๕ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งสมมติฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครู มีความแตกต่างกัน
2. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน มีความแตกต่างกัน
3. ครูที่มีวัยวุฒิต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน
4. ครูที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน
5. ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

คำนิยามต่อไปนี้ ใช้เฉพาะด้านความหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร การเผยแพร่ข่าวสาร และผลงานของนักเรียน การนำความรู้ความคิดใหม่มาเผยแพร่ต่อชุมชน การร่วมกัน

พัฒนาชุมชน และพัฒนาโรงเรียน ฯลฯ

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 หรือประถมศึกษาปีที่ 1 - 7

ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ประชาชน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน

บทบาท หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติงานตามสิทธิหน้าที่ของครูใหญ่

บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติงานในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของครูใหญ่ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการกระทำต่อหน้าคนอื่น หรือมีผู้อื่นรู้เห็นการกระทำนั้น

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง ความคิดเห็นส่วนตัวบุคคลของครูและประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาว่า ควรหรือไม่ควรทำกิจกรรมอะไรบ้าง ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าตามสภาพแห่งความเป็นจริงนั้น ครูใหญ่จะใดกระทำหรือไม่ก็ตาม

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ที่เกี่ยวกับงานโดยตรงและงานพิเศษที่ควรต้องกระทำ (ทองคูณ หงส์พันธุ์, 2512 : 7) ดังนั้น ตำแหน่งทุกตำแหน่งจะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของ คนที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ควรจะทำอะไรและมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง (โสภา ชูพิบูลชัย, 2515 : 129)

เคริช ครัชฟิลด์ และบัลลาชี (Krech, Crutchfield and Ballachey) เชื่อว่า ความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่กำหนด บทบาทหน้าที่ของ ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น มิได้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีอิทธิพลต่อความต้องการ ความมุ่งหมาย ความเชื่อ ความ รู้สึก ความปรารถนา ปรัชญาส่วนบุคคลและทัศนคติของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ตาม มักจะเป็นผลต่อเนื่องมาจากความ คิดนึกของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นที่รู้สึก ว่า ผู้อื่นเขาต้องการให้ตน ทำอะไร อย่างไร ในฐานะที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ (อ้างจาก ภิญโญ สาร, 2512 : 7)

ซาร์บิน (Sarbin) ได้คงความเห็นไว้ว่า พฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่ง หนึ่งตำแหน่งใดก็ตาม มักจะอาศัยความคิดนึกที่คาดคะเนว่า ผู้อื่นเขาหวังที่จะเห็นผู้ ดำรงตำแหน่งนั้น ควรจะปฏิบัติเช่นไร เป็นแนวทาง ส่วนมากผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่ง หนึ่งมักจะสังเกตผู้ดำรงตำแหน่งอื่น แล้วก็กะหน้าที่ให้กับตำแหน่งของตนเอง ตาม ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่ง การสังเกตและคาดคะเนว่าผู้อื่นอยากให้เห็นทำงาน อย่งไรนั้นไม่จำเป็นต้องตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้อื่น ในกรณีที่มีการคาดคะเน

ไม่ตรงกัน ผู้ดำรงตำแหน่งมักจะไม่สามารถสบายใจ เวลาจะดำเนินงานอย่างใดลงไป ความไม่สบายใจนี้จะมีผลกระทบสะท้อนต่อการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ (อ้างอิงจาก ภิญโญ สาร, 2512 : 7)

ในทัศนะของนักสังคมวิทยาเห็นว่า ความคิดเกี่ยวกับ บทบาท มาจากการวิจัยทางสังคมและอาจเรียกได้ว่าเป็นตำแหน่งทางสังคม ซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใดดำรงอยู่และมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Keith, 1962 : 40) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าบทบาททุกบทบาทมีส่วนสัมพันธ์กับบทบาทอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน บทบาทหนึ่งบทบาทใดไม่สามารถดำรงอยู่ได้ตามลำพัง (Rose, 1962 : 23)

✓ 2. เกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประถมศึกษาชั้น การที่ทางราชการจะเป็นผู้ให้แก่ประชาชนฝ่ายเดียวจะไม่สามารถพัฒนาชุมชนได้เร็วเท่าที่ควร ทางที่ถูกแล้วประชาชนในชุมชนควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค้น เพื่อจะให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากที่สุด นอกจากจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแล้ว ยังอาจจะใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนได้อีกด้วย ฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาควรปรับปรุงตนเองให้ศูนย์กลางของชุมชนและวางวัตถุประสงค์ให้สัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น (ภิญโญ สาร, 2516 : 438) เกรียง เอี่ยมสกุล ก็มีความเห็นเช่นเดียวกันกล่าวคือ การประถมศึกษาจะอาศัยแต่เพียงงบประมาณจากรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียว หากเป็นการเพียงพอไม่ โรงเรียนประถมศึกษาที่ดีและจะเจริญก้าวหน้าไปได้ จำเป็นจะต้องอาศัยกำลังต่าง ๆ จากชุมชนด้วย (เกรียง เอี่ยมสกุล, 2511 : 78) และ ฟิสก์ (Fisk) เห็นว่า โรงเรียนเป็นผู้นำชุมชน จึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็ยอมรับว่าประชาชนมีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียนและเป็นผู้อุปถัมภ์ โรงเรียนจึงต้องยอมรับความช่วยเหลือต่าง ๆ จากชุมชนด้วยเช่นเดียวกัน (ภิญโญ สาร, 2516 : 65) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า งานบริหาร

ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

แนวความคิดเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในด้านการสัมพันธ์กับชุมชนนี้ เป็นเรื่องสำคัญที่เป็นที่สนใจของผู้บริหารการศึกษาโดยทั่วไป ความพยายามที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและชุมชนกับโรงเรียนก็มีมากขึ้นตามลำดับ ด้วยความหวังที่จะให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกันกับรัฐ ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชุมชนไปด้วยในขณะเดียวกัน (นาฏเฉลียว สุมาวงศ์, 2517 : 19 - 23)

ความมุ่งหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มี 3 ประการ (จุงใจ แสงพันธุ์, 2511 : 253) คือ

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและความเจริญของงานของเด็กให้ดีขึ้น

2. เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น

3. เพื่อพัฒนาความเข้าใจ ความกระตือรือร้น การให้ความคำจุน การศึกษาของเด็ก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก ควรให้คล้อยตามชีวิตจริงในชุมชนของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มิลเลอร์ (Miller) เชื่อว่า คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการนำความคิด ความต้องการของชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของชุมชนได้ เป็นทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียน และในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นด้วย (Miller, 1952: 99 - 102)

ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ครูใหญ่ต้องทำกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมทุกอย่างที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี พิธีการ สุขภาพอนามัย การรื่นเริง การพักผ่อนหย่อนใจและการประกอบอาชีพของประชาชน (สุรทิน ศิลปอนันต์, 2516 : 54) และความร่วมมือของชุมชน อาจเป็นไปในเรื่อง แรงงาน เงิน วัสดุ สิ่งของ ความกตัญญูเห็น การสนับสนุน บริการ และการดูแลการปฏิบัติงานทั้งของเด็กและของครู (เกรียง เอี่ยมสกุล, 2511 : 78)

หลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่ง สตูปล์ (Stoops, 1961 : 515 - 519) สรุปไว้ดังนี้

1. ต้องมีทั้งรับและให้ข่าวสารต่อชุมชน คือ บุคลากรของโรงเรียนต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึง ปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างได้ผล อยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ แบบในขณะเดียวกัน
3. สิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็คือ พยายามทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด
4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

การที่โรงเรียนกับชุมชนจะร่วมมือกันในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชน อาจทำได้โดยวิธีการดังนี้ (นาฏเจดีย์ว สุมาวงศ์, 2517 : 20 - 23)

1. จัดให้มีกรรมการโรงเรียน โดยเลือกตั้งจากชุมชน
2. เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนนอกเวลาเรียน หรือวันหยุด เช่น เป็นที่สอนหนังสือแก่ผู้ใหญ่ เป็นที่ประชุมหรือจัดงานประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

3. จัดหลักสูตรของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ความรู้ของนักเรียนมีความหมายมากขึ้น สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ๆ ทั้งนี้ต้องใช้อยู่รูปกรณี / สื่อมวลชนและแหล่งวิชาต่าง ๆ ในชุมชน ให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน เท่ากับเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในขณะเดียวกัน

4. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทต่อโรงเรียน เช่น การจัดนิทรรศการต่าง ๆ จัดแสดงละครประจำปี แข่งขันกีฬานักเรียน ให้บริการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนหรือเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมทางสังคม

• การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีความสัมพันธ์กับชุมชนยิ่งขึ้น ครูใหญ่ควรใช้วิธีการดังนี้ (ภิญโญ สาร, 2516 : 440 - 441)

1. ประชุมครูชี้แจงให้เห็นความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องปรับปรุงตนเองให้มีส่วนสัมพันธ์กับชุมชน

2. ตั้งกรรมการโรงเรียนประมาณ 5 - 9 คน โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีความสนใจในเรื่องการศึกษาและการพัฒนาชุมชนและมีที่อยู่อาศัยในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ กรรมการชุดนี้จะให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครูใหญ่ มีหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. สรรวจความต้องการและความจำเป็นที่ชุมชนควรได้รับการพัฒนา

4. สรรวจทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนว่ามีอะไรที่จะนำมาใช้ประโยชน์กับโรงเรียนหรือชุมชนได้บ้าง

5. สรรวจสภาพอนามัย ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

6. จัดให้มีการประชุมระหว่างครูกับประชาชน เพื่ออภิปรายปัญหาและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชน

7. จัดให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง

8. จัดวางโครงการ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

9. ประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นระยะ ๆ
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการไมตรีสัมพันธ์สองทาง
(Two-way Process) ซึ่งต้องอาศัยหลักการประชาสัมพันธ์เข้าช่วย นิกลีย์ (Neagley,
1969 : 34) ได้ให้หลักการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ผู้ร่วมงานประชาสัมพันธ์ จะต้องเข้าใจเป้าหมายและหน้าที่ของโรงเรียนในการให้การศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง
2. ผู้ร่วมงานประชาสัมพันธ์จะต้องทราบกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ทางการศึกษาที่ตนมีอยู่
3. โครงการประชาสัมพันธ์ต้องครอบคลุมชุมชนทั้งหมด
4. จะต้องมีการตั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว และรับฟังข้อเสนอกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแผนงาน
5. ผลสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อโรงเรียน
6. ความสนใจและทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการศึกษา จะทราบได้โดยอาศัยข่าวสารที่ถูกส่งเท่านั้น
7. โครงการประชาสัมพันธ์ จะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับขวัญของคณะครู เป็นสำคัญ
8. โครงการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนตามอัตราส่วนที่เหมาะสม

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะดำเนินไปด้วยดีจะต้องมีการป้อนกลับของข่าวสาร (feed back) เพื่อจะไ้รู้ว่าชุมชนมีความคิดเห็นต่อโรงเรียนอย่างไร แมทธิวส์ (Mathews, 1965 : 1062 - 1063) เสนอวิธีที่โรงเรียนจะทราบข่าวสารจากชุมชนไว้ 3 วิธี คือ

1. การสำรวจความคิดเห็น โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาที่โรงเรียนต้องการทราบ

2. ใช้นโยบายเปิด คือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีปัญหาพบปะกับครูใหญ่ที่โรงเรียน หรืออาจติดต่อโดยทางโทรศัพท์ก็ได้

3. ใช้ระบบผู้สื่อข่าว โดยครูใหญ่กระตุ้นให้ครูสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากที่สุด อาจสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมหรือองค์การต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคิดเห็นของชุมชนในค่านต่าง ๆ

จาคอบสัน และคณะ (Jacobson and others, 1963 : 466 - 478) ได้เสนอแผนงานประชาสัมพันธ์ที่สำคัญ ซึ่งโรงเรียนควรจัดเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน คือ จัดให้มีสิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อเสนอข่าวให้ประชาชนในชุมชนทราบเป็นประจำ จัดให้มีนิทรรศการผลงานของนักเรียน มีการเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า จัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง และพยายามนำโรงเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัยของ เยนตรี และ เคนนี (Gentry and Kenney, 1966 : 62 - 67) ในเรื่อง การปฏิบัติงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ครูใหญ่มีการวางแผนสำรวจวัสดุความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำมาใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนพอสมควร และยังเห็นว่า ครูใหญ่ได้วางแผนเกี่ยวกับการเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรพอสมควร

จากผลการวิจัยของ บรูซ (Bruce, 1972 : 6026) ในเรื่องบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปผลไว้ดังนี้

1. ครูและประชาชน ต้องการให้ครูใหญ่ทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาเด็กวัยรุ่นและเสริมสร้างโปรแกรมสันตนาการของชุมชน

2. ครูและประชาชน ต้องการให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมในการปกครอง
ท้องถิ่น และการศาสนาของชุมชน

3. ครูและประชาชน ต้องการให้ครูใหญ่จัดประชุมร่วมกันระหว่างครู
และผู้ปกครอง เพื่อผลในการศึกษาของนักเรียน

4. ครูและประชาชน ต้องการให้ครูใหญ่มีที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณ
โรงเรียนที่เขาปฏิบัติงานอยู่

จากการวิจัยของ สุวิช แก้วเกษ (สุวิช แก้วเกษ, 2518 : 59 - 61)
ในเรื่องงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้
สรุปผลเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหาร ให้ความเห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือ
จากประชาชนพอสมควร มีผู้ปกครองเป็นส่วนน้อยที่ขาดติดต่อกับโรงเรียน เนื่องจาก
ประชาชนทั่วไปมีทัศนคติต่อโรงเรียนที่ว่า ผู้ปกครองมีหน้าที่ส่งเด็กมาเรียนเท่านั้น
ส่วนเรื่องอื่น ๆ โรงเรียนต้องหาทางดำเนินการเอง ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจะ
ได้มีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาประชุม เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในด้านความสัมพันธ์
กับชุมชนให้ดีขึ้น

2. คณะครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้รับ
ความร่วมมือจากผู้ปกครองน้อยมาก เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน มีภาระเกี่ยวกับการ
ประกอบอาชีพ มีโรงเรียนเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่ประชาชนให้ความร่วมมือคือพอสมควร

3. ผู้ปกครองนักเรียน ได้ให้ความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่
พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนเสมอ ถ้าหากโรงเรียนต้องการหรือติดต่อมา
โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนไม่ค่อยได้แจ้งความเคลื่อนไหวใด ๆ ให้ประชาชนหรือผู้ปกครอง
นักเรียนทราบมากนัก นอกจากจะได้รับฟังจากการบอกเล่าของบุตรหลาน ดังนั้น
ผู้ปกครองจึงเสนอขอให้โรงเรียนจัดให้มีการประชุมระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้
รับความรู้และความปลอดภัยในการไปเรียนในโรงเรียนให้มากที่สุด

จากผลการวิจัยของ สุวิธ แก้วเกษ นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทรานี สงวนนาม (จันทรานี สงวนนาม, 2515 : 176) ซึ่งทำการวิจัยในทำนองเดียวกัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คาวเรือง รัตนิน (คาวเรือง รัตนิน, 2518 : 72 - 74) ซึ่งทำการวิจัยในทำนองเดียวกัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคกลาง ซึ่งผลการวิจัยทั้งสองฉบับนี้พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ในภาคกลาง ทั้งที่สังกัดกรมสามัญศึกษา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย โรงเรียนไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากนัก เนื่องจากผู้ปกครองมีภาระเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ขาดความรู้ และเห็นว่า เรื่องการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของทางโรงเรียนโดยเฉพาะ

จากผลการวิจัยของ เถกิงศักดิ์ พัดโน (เถกิงศักดิ์ พัดโน, 2514 : 21 - 23) ซึ่งทำการวิจัยในเรื่อง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาประชาบาล ได้สรุปเกี่ยวกับอุปสรรคของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการศึกษา
2. ประชาชนขาดความสนใจ ทั้งนี้เพราะประชาชนเคยชินกับการรวยอ่านาจเข้าสู่ส่วนกลางมานาน ซึ่งระบบนี้ทำให้ประชาชนเชื่อว่า กิจการทุกอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนรวม เป็นเรื่องของรัฐบาล
3. เกิดจากการบริหารงานของส่วนกลาง ซึ่งควบคุมท้องถิ่นและโรงเรียนมากเกินไป และไม่สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 192 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 200 คน

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียน ในการเลือกโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้
  - 1.1 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
  - 1.2 เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนครูไม่ต่ำกว่า 4 คน
  - 1.3 เป็นโรงเรียนที่ครูใหญ่คนปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2518) ดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา
2. ครู มีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้
  - 2.1 เป็นครูในโรงเรียนที่เลือกตามข้อ 1 อย่างน้อย 1 ปีการศึกษา
  - 2.2 เป็นครูประจำการ ที่ปัจจุบันกำลังทำการสอนอยู่ในโรงเรียนนั้น ๆ
3. ประชาชน ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนนั้น เลือกจากผู้ปกครองนักเรียน โดยมีเกณฑ์การเลือก คือ เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีนักเรียนกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนที่เลือกตามข้อ 1

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ตรวจสอบสมบัติของโรงเรียน ครูใหญ่ และครูจากทะเบียนจัดชั้นและเอกสารอื่น ๆ ที่ส่วนการศึกษาจังหวัดอ่างทอง เพื่อทำการเลือกโรงเรียน ครูใหญ่ และครูใหญ่อยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน เลือกโดยแบ่งตามเขตของอำเภอซึ่งมีอยู่ 7 อำเภอ ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปทั่ว ในแต่ละอำเภอทำการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แต่ละอำเภอจำนวนร้อยละ 25 ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 40 โรงเรียน
3. เลือกกลุ่มตัวอย่างครูจากโรงเรียน ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกมาร้อยละ 50 ของจำนวนครูที่อยู่ในเกณฑ์ของแต่ละโรงเรียน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับสลากจากรายชื่อครูในทะเบียนจัดชั้น ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 192 คน
4. เลือกกลุ่มตัวอย่างประชาชน จากผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มจากสมุดประจำชั้นของแต่ละชั้นเรียน โดยเลือกมาโรงเรียนละ 5 คน ได้จำนวนผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน

ตารางแสดงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อทำการสุ่มตัวอย่างครูและผู้ปกครองนักเรียนแล้ว ก็ส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด แต่แบบสอบถามบางฉบับไม่สมบูรณ์ ซึ่งเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่ครบทุกบทบาท แบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างครู เป็นผู้ตอบไม่สมบูรณ์จำนวน 2 ฉบับ คงเหลือที่สมบูรณ์ 190 ฉบับ ส่วนแบบสอบถามที่กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ตอบไม่สมบูรณ์จำนวน 21 ฉบับ คงเหลือที่สมบูรณ์ 179 ฉบับ ซึ่งจะแสดงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างครูและกลุ่มตัวอย่าง
ผู้ปกครองนักเรียนแยกตามอำเภอ (ดูภาคผนวก ข.)

อำเภอ	โรงเรียน	ครู	ผู้ปกครองนักเรียน
อำเภอเมืองอ่างทอง	6	31	30
อำเภอวิเศษชัยชาญ	9	43	45
อำเภอโพธิ์ทอง	9	42	45
อำเภอไชโย	5	22	25
อำเภอแสวงหา	5	25	25
อำเภอป่าโมก	3	13	15
อำเภอสามโก้	3	16	15
รวม	40	192	200

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างครูแยกตามวัยวุฒิ คุณวุฒิ และเพศ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
<u>วัยวุฒิ</u>		
ต่ำกว่า 35 ปี	106	55.79
35 ปีขึ้นไป	84	44.21
<u>คุณวุฒิ</u>		
วุฒิ ป.กศ.หรือเทียบเท่าและวุฒิ ต่ำกว่า ป.กศ.	78	41.05
วุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าขึ้นไป	112	58.95
<u>เพศ</u>		
ชาย	104	54.74
หญิง	86	45.26

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการนักเรียนแยกตามอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 35 ปี	42	23.46
35 ปีขึ้นไป	137	76.54
<u>รายได้เฉลี่ยต่อเดือน</u>		
1000 บาทขึ้นไป	82	45.81
ต่ำกว่า 1000 บาท	97	54.19
<u>อาชีพ</u>		
เกษตรกร	110	61.45
ไม่ใช่เกษตรกร	69	38.55

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อสอบถามรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบเติมข้อความตามความเป็นจริง แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 ใช้สำหรับครู ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับอายุ เพศ และคุณวุฒิของครูผู้ตอบแบบสอบถาม (ดูภาคผนวก ค. 1)

แบบที่ 2 สำหรับใช้กับผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับอายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ดูภาคผนวก ค.2)

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ (ดูภาคผนวก ง.)

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยยึดเนื้อหาและขอบข่ายของงานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหลักในการสร้าง และให้คณะกรรมการผู้ควบคุมการวิจัย พิจารณา ปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองสอบ (Pre - test) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปใช้จริง

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ถามเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงและส่วนที่ถามเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ในแต่ละส่วนนั้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 6 ช่วง จำนวนข้อสอบถามมีทั้งสิ้น 40 ข้อ ดังตัวอย่าง

- ๐ จักให้สิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่
ข่าวสารของโรงเรียน
- ๐๐ ครูใหญ่ออกเยี่ยมเยียน
ผู้ปกครองนักเรียน

ฯลฯ

บทบาทที่เป็นจริง						บทบาทที่คาดหวัง					
0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5

วิธีดำเนินการ ให้ครูหรือผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาว่า
การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ในแต่ละเรื่องตามแบบสอบถาม
โดยพิจารณาว่าตามที่เป็นจริงนั้น เป็นอย่างไร และผู้ตอบมีความคาดหวังในเรื่องนั้น ๆ
อย่างไร แล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละช่องตามความคิดเห็น โดย
กำหนดให้

0	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติเลย	หรือ	ไม่ควรปฏิบัติ
1	หมายถึง	ปฏิบัติ้น้อยมาก	หรือ	ควรปฏิบัติ้น้อยมาก
2	หมายถึง	ปฏิบัติ้น้อย	หรือ	ควรปฏิบัติ้น้อย
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง	หรือ	ควรปฏิบัติปานกลาง
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก	หรือ	ควรปฏิบัติมาก
5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด	หรือ	ควรปฏิบัติมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนเต็มของแบบสอบถามแต่ละข้อใน
แต่ละบทบาทเท่ากับ 5 คะแนน การให้คะแนนพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามของ
ผู้ตอบในแต่ละข้อ โดยผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 0 จะได้คะแนน
0 คะแนน และถ้าทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 1 2 3 4 และ 5 ก็จะได้

คะแนน 1 2 3 4 และ 5 คะแนน ตามลำดับ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาโดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test - Retest, Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองสอบกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วเว้นเวลาไว้ 1 สัปดาห์ จึงนำแบบสอบถามฉบับเดิมไปทดลองสอบกับครูชุดเดิมอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น ได้ความเชื่อมั่นของบทบาทที่เป็นจริง 0.927 และความเชื่อมั่นของบทบาทที่คาดหวัง 0.893

ส่วนการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หาโดยวิธีตรวจคำตอบตามให้ตรงตามเนื้อหาและขอบข่ายของการ บริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

วิธีรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลทำตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือจาก คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ถึงหัวหน้าส่วนการศึกษา จังหวัดอ่างทอง (ภาคผนวก ก.1) เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากหัวหน้าส่วนการศึกษา ฯ ถึงครูใหญ่ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ก.2) เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลและตอบแบบสอบถาม เมื่อได้หนังสือจากหัวหน้าส่วนการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยก็นำหนังสือนั้นส่งครูใหญ่ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนำแบบสอบถามไปจ่ายให้ครูและผู้อุปการะที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามแต่ละฉบับได้แนบหนังสือขอความร่วมมือของผู้วิจัยไว้ด้วย (ภาคผนวก ก.3) หลังจากนั้นอีก 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยจึงไปรับแบบสอบถามคืน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test - Retest Reliability) ใช้สูตร

$$r_{tt} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

(ลวัน สายยศ, 2515 : 276)

เมื่อ	r_{tt}	แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	$\sum X, \sum Y$	แทนผลรวมของคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ
	$\sum X^2, \sum Y^2$	แทนผลรวมของกำลังสองของคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ
	$\sum XY$	แทนผลรวมของผลคูณของคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
	N	แทนจำนวนคนที่ไขททดสอบ

2. หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

(Edwards, 1968 : 80)

เมื่อ	$\bar{X}$	แทนคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson, 1966 : 67})$$

เมื่อ	S	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทนผลรวมของคะแนนแต่ละจำนวนยกกำลังสอง
	N	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าความแปรปรวน (Variance) โดยการยกกำลังสองของความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อให้

s^2 แทนความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

5. หาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ใช้ t - test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

(Edwards, 1968 : 104)

เมื่อ	t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - test
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
	n_1, n_2	แทนจำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
	s_1^2, s_2^2	แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและเป็นที่เข้าใจตรงกันจึงขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

N	แทน จำนวนคนในกลุ่ม
X	แทน คะแนนดิบ
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
ΣX^2	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
S^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
n_1, n_2	แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์
กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวัง ในทัศนะของครูและประชาชน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทการบริหารงานด้านความ
สัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวังใน
ทัศนะของครูและประชาชน

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	ตามทัศนะของครู		ตามทัศนะของประชาชน	
	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง
1. จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่าง ครูและผู้ปกครอง เพื่อปรึกษา หารือในการปรับปรุงโรงเรียน	2.3714	4.0658	2.5539	3.9924
2. จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อ ชี้แจงนโยบายและความก้าวหน้า ของโรงเรียน	2.1863	3.9741	2.5103	3.9418
3. จัดทำหนังสือชี้แจงนโยบายและ งานของโรงเรียนให้ประชาชน ทราบ	1.8502	3.7149	1.8916	3.7121
4. มีการสำรวจวัสดุ สิ่งของ และ บุคคลที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำมา ช่วยในการเรียนการสอน	2.1043	3.8369	1.8106	3.4765
5. โรงเรียนได้นำทรัพยากรที่มีอยู่ ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการ เรียนการสอน	2.6913	4.1782	2.6045	3.9327
6. เชิญบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้ ในบางเรื่องแก่นักเรียน	1.4537	3.6634	1.5823	3.6748

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	ตามทัศนะของครู		ตามทัศนะของประชาชน	
	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง
7. โรงเรียนขอความช่วยเหลือใน ด้านการเงินจากชุมชน	2.7813	3.7358	2.4316	3.4082
8. โรงเรียนขอความช่วยเหลือใน ด้านวัสดุอุปกรณ์จากชุมชน	2.2042	3.7328	2.2343	3.5563
9. โรงเรียนขอความร่วมมือใน แรงงานจากประชาชนในชุมชน	2.7314	4.0127	2.2514	3.7169
10. โรงเรียนขอความร่วมมือใน ด้านค่าปรึกษาหารือจากประชาชน ในชุมชน	2.4391	3.8927	2.8031	4.0237
11. จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ ข่าวสารของโรงเรียน	1.6311	3.7168	1.5739	3.7485
12. จัดให้มีนิทรรศการผลงานของ นักเรียนและเชิญประชาชนมาชม	1.9142	4.0568	2.2348	3.7045
13. รายงานผลการเรียนของนักเรียน ใหญ่ปกครองทราบ	3.6524	4.5863	3.5142	4.3489
14. รายงานความประพฤติของ นักเรียนใหญ่ปกครองทราบ	3.5168	4.5597	3.4569	4.4298
15. รายงานเกี่ยวกับสุขภาพของ นักเรียนใหญ่ปกครองทราบ	3.1864	4.2793	3.0286	4.1196

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	ความทัศนะของครู		ความทัศนะของประชาชน	
	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง
16. โรงเรียนร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาของนักเรียน	2.9541	4.2538	3.0475	4.2867
17. โรงเรียนเข้าร่วมในกิจการ ต่าง ๆ ของชุมชน	3.2163	4.1988	3.0861	3.9928
18. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยม โรงเรียนและชมกิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น	2.6543	4.2025	2.8014	3.8923
19. โรงเรียนให้ความสะดวกแก่ ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทาง โรงเรียน	2.9375	4.6298	3.8456	4.4435
20. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ ของโรงเรียนจัดงานพิธีต่าง ๆ	3.0324	4.0956	2.6148	3.4489
21. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ เพื่อประชุมปรึกษาหารือ ระหว่างประชาชน	2.8314	3.9456	2.7638	3.6945

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	ตามทัศนะของครู		ตามทัศนะของประชาชน	
	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง
22. โรงเรียนจัดบริการห้องสมุด แก่ประชาชนในชุมชน	1.7645	4.0032	2.0194	3.7637
23. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือ ในด้านความรู้และเผยแพร่ ความรู้ใหม่ ๆ แก่ชุมชน	2.0945	3.8919	2.2543	3.8149
24. จัดให้มีการประชุมร่วมกัน ระหว่างครูและประชาชน เพื่อปรึกษาหารือในการ ปรับปรุงชุมชน	2.1876	3.9769	2.5044	3.8819
25. ทางโรงเรียนจัดให้มีการ สำรวจความต้องการและ ความจำเป็นที่ชุมชนควรได้ รับการพัฒนา	1.6348	3.7960	1.9817	3.8293
26. ทางโรงเรียนจัดให้มีการฝึก อบรมเกี่ยวกับการประกอบ อาชีพแก่ประชาชนในชุมชน	1.2938	3.6749	1.6143	3.5891
27. ทางโรงเรียนจัดให้มีการกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคีระหว่าง ประชาชนกับครูและนักเรียน	2.7213	4.1798	2.9063	4.1287

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทความสัมพันธกับชุมชน	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	ตามทัศนะของครู		ตามทัศนะของประชาชน	
	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง	บทบาทจริง	บทบาทที่คาดหวัง
28. โรงเรียนไ้ร่วมกับหน่วยราชการ อื่นสำรวจสภาพอนามัยของชุมชน	2.4909	3.9286	2.5182	3.6793
29. โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยราชการ อื่นในบริการทางด้านสุขภาพและ ปรับปรุงอนามัยของประชาชนใน ชุมชน	2.5167	3.9480	2.3601	3.6978
30. เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ สนามกีฬาของโรงเรียน	3.1489	4.1896	3.0354	4.0182
31. จัดบริเวณโรงเรียนเป็นสถานที่ พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ในชุมชน	2.1004	3.7961	2.3759	3.7883
32. นำนักเรียนออกไปช่วยพัฒนา ชุมชน เช่น ทำความสะอาด บริเวณวัด ช่วยซ่อมแซมถนนของ หมู่บ้าน	3.2348	4.2167	3.2565	4.2774
33. โรงเรียนนำนักเรียนไปศึกษา ตามแหล่งวิชาในชุมชน	2.2359	2.8739	2.4315	3.7198
34. ครูใหญ่ออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียน	3.0769	4.4189	3.0968	4.1279

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	ตามทัศนะของประชาชน			
	บทบาทที่คาดหวัง			
35. ครูใหญ่ส่งเสริมให้คณะครูออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน	2.8613	4.2375	2.8043	3.9768
36. คณะครูมีส่วนเสนอแนะในการปรับปรุงชุมชน	2.9243	4.0589	2.5819	3.8917
37. ทางโรงเรียนนำเอาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ปกครองมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียน	2.7153	4.0485	2.8160	3.9392
38. มีการพบปะสังสรรค์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองนักเรียน	2.9546	4.1895	3.0978	4.1293
39. ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับทางโรงเรียน	2.2231	4.0967	2.3815	3.9715
40. มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูและประชาชน เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านการความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นระยะ ๆ	1.9801	3.9862	2.2807	3.8966

จากตาราง 4 พิจารณาได้ว่า บทบาทแต่ละบทบาทในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและประชาชนเป็นอย่างไร โดยถือเกณฑ์พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.0000 – 1.4999	เป็นเกณฑ์ที่	ต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.5000 – 2.4999	เป็นเกณฑ์ที่	ต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.5000 – 3.4999	เป็นเกณฑ์ที่	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.5000 – 4.4999	เป็นเกณฑ์ที่	สูง
คะแนนเฉลี่ย	4.5000 – 5.0000	เป็นเกณฑ์ที่	สูงมาก

จากที่ตั้งเกณฑ์ไว้พบว่า บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวัง ตามทัศนะของครูและประชาชนนั้นเป็นไปดังนี้

ทัศนะของครู คณะครูมีความเห็นว่า บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามที่เป็นจริงนั้น อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก 2 บทบาท อยู่ในเกณฑ์ต่ำ 17 บทบาท อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 19 บทบาท อยู่ในเกณฑ์สูง 2 บทบาท และไม่มีบทบาทใดเลยที่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

บทบาทที่คณะครูให้ความเห็นว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้วนั้นครูใหญ่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูงสุด ได้แก่ เรื่องการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.6524 เรื่องการรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.5168 และเรื่องการนำนักเรียนออกไปช่วยพัฒนาชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.2348 ตามลำดับ

บทบาทที่คณะครูเห็นว่า ครูใหญ่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ได้แก่ เรื่องการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.2938 การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้ในบางเรื่องแก่นักเรียน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.4531 และเรื่องการจัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 1.6311 ตามลำดับ

ตามความคาดหวังของคณะครูเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ในแต่ละบทบาทนั้น คณะครูคาดหวังว่าครูใหญ่ควรปฏิบัติในแต่ละบทบาทในเกณฑ์ที่สูงและสูงมาก และคาดหวังว่าเรื่องที่ครูใหญ่ควรปฏิบัติสูงสุดได้แก่เรื่อง การให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทางโรงเรียนซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.6298 การรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.5863 และเรื่องการรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.5597

ทัศนะของประชาชน ตามทัศนะของประชาชนเห็นว่า บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่เป็นจริงนั้นอยู่ในเกณฑ์ค่า 17 บทบาท อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 21 บทบาท และอยู่ในเกณฑ์สูง 2 บทบาท ไม่มีบทบาทใดเลยที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก หรืออยู่ในเกณฑ์สูงมาก

บทบาทที่ประชาชนให้ความเห็นว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้วนั้น ครูใหญ่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูงสุด ได้แก่เรื่อง การให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.8456 เรื่องการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.5142 และเรื่องการรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.4569

บทบาทที่ประชาชนเห็นว่าครูใหญ่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ได้แก่เรื่องการจัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.5739 การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้ในบางเรื่องแก่นักเรียน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.5823 และเรื่อง การฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.6143

ตามความคาดหวังของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ในแต่ละบทบาทนั้น ประชาชนคาดหวังว่า ครูใหญ่ควรปฏิบัติในแต่ละบทบาทอยู่ในเกณฑ์ที่สูงและสูงมาก และคาดหวังว่า เรื่องที่ครูใหญ่ควรปฏิบัติสูงสุดได้แก่ การให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย

4.4435 การรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ครูปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.4298 และการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ครูปกครองทราบ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.3489 ตามลำดับ

บทบาทที่ประชาชนให้ความสนใจน้อยกว่าบทบาทอื่น ๆ ได้แก่เรื่องขอความช่วยเหลือในกานการเงินจากชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.4082 และเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนจัดงานพิธีต่าง ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.4489 แต่เมื่อพิจารณาแล้วบทบาททั้งสองก็ยังมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูและประชาชนที่มีต่อบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นคล้ายคลึงกัน

2. ค่าสถิติพื้นฐาน

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวัง ในทัศนคติของครูและประชาชน

	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	S	S^2
<u>ตามทัศนคติของครู</u>						
บทบาทที่เป็นจริง	190	19950	2264742	105.0011	29.8936	893.6262
บทบาทที่คาดหวัง	190	29545	4650173	155.5002	17.2427	297.3131
<u>ตามทัศนคติของประชาชน</u>						
บทบาทที่เป็นจริง	179	17789	1961913	99.3842	33.0904	1094.9753
บทบาทที่คาดหวัง	179	27551	4362686	153.9213	41.0860	1688.0642

จากตาราง 5 ค่าสถิติที่ได้ แสดงให้เห็นว่าค่าความแปรปรวน (S^2) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของทั้งสองบทบาทมีค่าสูง ทั้งในทัศนคติของครู

และของประชาชน แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างทั้งสองให้คะแนนการบริหารงานด้านความ
สัมพันธ์กับชุมชนกระจุกกระจายกันมาก และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) จะพบว่า
ในทัศนะของครูนั้น ค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของ
บทบาทที่เป็นจริงมาก และในทัศนะของประชาชนก็เช่นเดียวกันจะพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ย
ของบทบาทที่คาดหวัง สูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่เป็นจริงมาก

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับ
ชุมชนของครูใหญ่ ความที่คาดหวังในทัศนะของครูที่มีวิทยุชุมชน คุณวุฒิ
และเพศที่แตกต่างกัน

ตัวแปร	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	S	S^2
<u>วิทยุ</u>						
35 ปีขึ้นไป	84	13620	2222025	162.1429	20.2426	409.7639
ต่ำกว่า 35 ปี	106	16649	2654741	156.9811	16.6903	378.5664
<u>คุณวุฒิ</u>						
ป.กศ.สูงขึ้นไป	112	17883	2895656	159.6696	19.0504	362.9169
ต่ำกว่า ป.กศ.สูง	78	12381	1981105	158.7308	14.3514	205.9655
<u>เพศ</u>						
ชาย	104	16824	2740384	161.7692	13.5024	183.3153
หญิง	86	13436	2126341	156.2326	17.8885	320.0041

จากตาราง 6 ค่าสถิติที่ได้ แสดงให้เห็นว่าค่าความแปรปรวน (S^2) และ
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของแต่ละตัวแปร มีค่าค่อนข้างสูง แสดงถึงกลุ่ม
ตัวอย่างให้คะแนนการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่กระจุกกระจาย

กันมาก และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของตัวแปรแต่ละคู่แล้วปรากฏว่า ครูที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 162.1429 และครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 156.9811 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยตามความเห็นของครูที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยตามความเห็นของครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี เล็กน้อย ในด้านคุณวุฒิปรากฏว่า ครูที่มีวุฒิตั้งแต่ ป.กศ.สูง ขึ้นไปให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 159.6696 และครูที่มีคุณวุฒิต่ำกว่า ป.กศ.สูง ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 158.7308 ซึ่งมีค่าแตกต่างกันเล็กน้อย และในก้านเพศของครูก็เช่นเดียวกัน ปรากฏว่า ครูชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 161.7692 ครูหญิง 156.2326 ตามลำดับ จะเห็นว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของครูชายสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของครูหญิง

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามที่คาดหวังในทัศนะของประชาชนที่มีอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพต่างกัน

ตัวแปร	N	$\sum X$	$\sum X^2$	$\bar{X}$	S	S^2
<u>อายุ</u>						
35 ปีขึ้นไป	138	21174	3323336	153.4348	23.3206	543.8533
ต่ำกว่า 35 ปี	41	6475	1052585	157.9268	27.3901	750.2195
<u>รายได้เฉลี่ยต่อเดือน</u>						
1000 บาทขึ้นไป	82	12663	2029907	154.4268	30.3071	918.5192
ต่ำกว่า 1000 บาท	97	14941	2366014	25.9068	671.1637	
<u>อาชีพ</u>						
เกษตรกร	111	17273	2765454	155.6126	26.5719	705.0668
ไม่ใช่เกษตรกร	68	10476	1630495	154.0588	15.7284	247.3845

จากตาราง 7 ค่าสถิติที่ได้ แสดงให้เห็นว่า ค่าความแปรปรวน (S^2) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของแต่ละตัวแปรมีค่าค่อนข้างสูง แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ กระจุกกระจายกันมาก และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของตัวแปรแต่ละคู่แล้ว ปรากฏว่า ประชาชนที่มีอายุสูงกว่า 35 ปีขึ้นไป ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 153.4348 ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 157.9268 จะเห็นว่าค่าคะแนนเฉลี่ยตามความเห็นของประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี สูงกว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปเล็กน้อย ในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน

ปรากฏว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,000 บาทขึ้นไป ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 154.4268 และประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าเดือนละ 1,000 บาท ให้ค่าคะแนนเฉลี่ย 154.0309 จะเห็นว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทั้งสองไม่แตกต่างกันมากนัก ในด้านการประกอบอาชีพปรากฏว่า ประชาชนที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรให้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรเล็กน้อย กล่าวคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 155.6126 และ 154.0588 ตามลำดับ*

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูและประชาชน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครู

บทบาท	N	$\bar{X}$	S	S ²	t
บทบาทที่เป็นจริง	190	105.00	29.8936	893.6262	2.0592*
บทบาทที่คาดหวัง	190	155.50	17.2427	297.3131	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 8 เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครู ปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1. ซึ่งตั้งไว้ว่า บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครูมีความแตกต่างกัน และจากค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาททั้งสองแสดงว่า คณะครูมีความคาดหวังให้ครูใหญ่ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่าที่ครูใหญ่ได้ปฏิบัติมาแล้ว

ตาราง 9 การเปรียบเทียบ บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน

บทบาท	N	$\bar{X}$	S	S ²	t
บทบาทที่เป็นจริง	179	99.38	33.0904	1094.9753	1.6998**
บทบาทที่คาดหวัง	179	153.92	41.0860	1688.0642	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ~~.10~~ / 0.1

จากตาราง 9 เมื่อเปรียบเทียบ บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .10 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ซึ่งตั้งไว้ว่า บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชนมีความแตกต่างกันและจากค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาททั้งสองแสดงว่า ประชาชนมีความคาดหวังให้ครูใหญ่ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่าที่ครูใหญ่ได้ปฏิบัติมาแล้ว

ตาราง 10 การเปรียบเทียบ บทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความ
สัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครูที่มี วิทยุติ คุณวุฒิ
และเพศ แยกต่างกััน

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	S^2	t
<u>วิทยุติ</u>					
35 ปีขึ้นไป	84	162.1429	20.2426	409.7639	0.7147
ต่ำกว่า 35 ปี	106	156.9811	16.6903	378.5664	
<u>คุณวุฒิ</u>					
ป.กศ.สูงขึ้นไป	112	159.6696	19.0504	362.9169	0.3295
ต่ำกว่า ป.กศ.สูง	78	158.7308	14.3514	205.9655	
<u>เพศ</u>					
ชาย	104	161.7692	13.5024	182.3153	1.0051
หญิง	86	156.2326	17.8885	320.0041	

จากตาราง 10 เมื่อเปรียบเทียบ บทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้าน
ความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครูที่มี วิทยุติ คุณวุฒิ และเพศแตกต่าง
กัน ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3, 4
และ 5 ซึ่งตั้งไว้ว่า ครูที่มีวิทยุติ คุณวุฒิ และเพศแตกต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่
คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน ตามลำดับ

ตาราง 11 การเปรียบเทียบ บทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความ
สัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนคติของประชาชนที่มีอายุ
ฐานะทางเศรษฐกิจ และมีอาชีพแตกต่างกัน

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S	S^2	t
<u>อายุ</u>					
35 ปีขึ้นไป	138	153.4348	23.3206	543.8533	0.4493
ต่ำกว่า 35 ปี	41	157.9268	27.3901	750.2195	
<u>รายได้เฉลี่ยต่อเดือน</u>					
1000 บาทขึ้นไป	82	154.4268	30.3071	918.5192	0.1476
ต่ำกว่า 1000 บาท	97	154.0309	25.9068	671.1637	
<u>อาชีพ</u>					
เกษตรกร	111	155.6126	26.5719	705.0668	0.3943
ไม่ใช่เกษตรกร	68	154.0585	15.7284	247.3845	

จากตาราง 11 เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้าน
ความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนคติของประชาชนที่มีอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ
และประกอบอาชีพแตกต่างกัน ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใด ซึ่งไม่
สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 6, 7 และ 8 ซึ่งตั้งไว้ว่า ประชาชนที่มีอายุ ฐานะทาง
เศรษฐกิจ และประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหาร
งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่แตกต่างกัน ตามลำดับ

ตาราง 12 การเปรียบเทียบ บทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความ
สัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชนที่มีอาชีพที่
ไม่ใช่การเกษตร

อาชีพ	N	$\bar{X}$	S	S^2	t
รับราชการ	26	155.4615	22.7775	518.8185	0.3670
รับจ้าง	15	146.6000	26.2237	687.6857	
รับราชการ	26	155.4615	22.7775	518.8185	0.1786
คาชขาย	27	153.9259	25.9707	674.4444	
รับจ้าง	15	146.6000	26.2237	687.6857	0.3217
คาชขาย	27	153.9259	25.9707	674.4444	

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบ บทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้าน
ความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชนที่มีอาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร
ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูและประชาชน เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง กับบทบาทที่คาดหวัง และเพื่อศึกษาว่า ครูที่มีวิทยุคุณวุฒิ และเพศแตกต่างกัน และประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านนี้แตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 192 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 40 โรงเรียน และประชาชนในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 200 คน

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้จากการตอบแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ วิทยุคุณวุฒิ และเพศของครู และอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน ได้จากการตอบแบบสอบถามแบบเติมความ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น โดยให้ครูและประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ได้จากการตอบแบบสอบถามของคณะครู และประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นโดยยึดขอบข่ายและเนื้อหาของการบริหารงานด้านนี้เป็นหลักในการสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ คำนวณหาสิ่งต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ย ความแปรปรวน และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ $t - test$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน โดยทั่วไปไม่มีความเห็นว่าครูใหญ่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ
2. บทบาทจริง กับบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. บทบาทจริง กับบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของประชาชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .10
4. ครูที่มี วิทยวุฒิ คุณวุฒิ และเพศต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน
5. ประชาชน ที่มีอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ปรากฏว่า ทั้งคณะครูและประชาชนมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยทั้งคณะครู

และประชาชนให้ความเห็นว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในช่วงเวลาที่ผ่านมา แล้วนั้น ยังปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และเรื่องที่คณะครูและประชาชนให้ความเห็นตรงกันว่า ครูใหญ่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ได้แก่เรื่อง การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้ในบางเรื่องแก่นักเรียน การจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน และการจัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ จันทรานี สงวนนาม (จันทรานี สงวนนาม, 2518 : 140) ซึ่งทำการวิจัยในเรื่อง งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง ซึ่งพบว่า ตามความเห็นของนักวิชาการ และประชาชนเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้ว คณะครูและประชาชนยังให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า เรื่องที่ครูใหญ่ปฏิบัติในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำนั้น ส่วนมากเป็นเรื่อง การวางแผนการประชาสัมพันธ์ การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมประเภทสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริการความรู้และความคิดใหม่ต่อชุมชน การบริการชุมชนในค่านอนามัยและค่านการประกอบอาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีบางเรื่องที่ยังคณะครูและประชาชนให้ความเห็นว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้วนั้น ครูใหญ่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งได้แก่เรื่อง การรายงานผลการเรียนและความประพฤติของนักเรียนใหญ่ปกครองทราบ และการให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามความคาดหวังของครูและประชาชนแล้ว ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละบทบาทอยู่ในเกณฑ์ที่สูงและสูงมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทที่เป็นจริงแล้ว ปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยตามความคาดหวังของคณะครูและประชาชนในแต่ละบทบาทสูงกว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยตามความเป็นจริงทุกบทบาท แสดงถึงว่า

คณะครูและประชาชนมีความต้องการให้ครูใหญ่ได้ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่าที่ปฏิบัติอยู่แล้วในทุก ๆ เรื่อง

2. จากผลการเปรียบเทียบ บทบาทจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนคติของครูและประชาชนแล้ว ปรากฏว่าตามทัศนคติของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และตามทัศนคติของประชาชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย แสดงให้เห็นว่า ตามทัศนคติของครูและประชาชนนั้น เห็นว่าสิ่งที่ครูใหญ่ได้ปฏิบัติในเรื่องการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนไปแล้วนั้นยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าความคาดหวังของคณะครูและประชาชนมาก แสดงถึงว่าครูใหญ่ควรจะมีบทบาทในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่าที่ได้ปฏิบัติอยู่แล้ว โดยเฉพาะในเรื่อง การให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อที่ทางโรงเรียน การรายงานผลการเรียนและความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ และการจัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของทางโรงเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคณะครูและประชาชน และเป็นไปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่คณะกรรมการวางแผนไว้ เพื่อปฏิรูปการศึกษาได้วางไว้ ซึ่งเห็นว่าการบริหารการศึกษานั้นควรจะให้ข้าราชการและประชาชนร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการจัดและควบคุมดูแลการศึกษาทุกระดับ โดยประชาชนมีหน้าที่จะต้องดูแลการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ, 2518 : 20 - 22)

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ ครูที่มีวิทยุฯ คุณวุฒิ และเพศต่างกัน ปรากฏว่ามีความคาดหวัง ในเรื่องบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน, ซึ่งไม่สอดคล้องตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงถึงว่า ในความคิดเห็นของครูโดยทั่ว ๆ ไป คาดหวังที่จะให้ครูใหญ่ได้ปฏิบัติงานในความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น มีเหมือน ๆ กัน ทั้งนี้ไม่จำกัดว่า ครูจะมีวิทยุฯ คุณวุฒิ และเพศแตกต่างกันหรือไม่ก็ตาม

4. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ปรากฏว่า ความคาดหวังในเรื่องบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้) แสดงถึงว่าประชาชนทั่วไป คาดหวังที่จะให้ครูใหญ่ปฏิบัติงานในด้านการความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมีเหมือน ๆ กัน ทั้งนี้ไม่ว่าประชาชนเหล่านั้นจะมีอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันหรือไม่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ประชาชนโดยทั่วไปปรารถนาที่จะให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนขึ้นในทุก ๆ โรงเรียนและทุกชุมชน เพื่อประโยชน์ในการเรียน การสอน การพัฒนาโรงเรียน และการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สังกัด (กรมสามัญศึกษา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด)

1.1 เจ้าสังกัด ควรมีโครงการฝึกอบรม จัดการสัมมนาในด้านความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแก่ครูใหญ่ สิ่งที่ต้องจัดก็มีดังนี้

1.1.1 โครงการฝึกอบรมระยะสั้นในภาคฤดูร้อน โดยจัดอบรมวิชาการบริหารการศึกษาโดยทั่วไปแก่ครูใหญ่โดยเน้น ความรู้ ทักษะ และเทคนิคการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก เพื่อให้ครูใหญ่จะได้มีความรู้ในการบริหารการศึกษาโดยทั่วไป และจะได้มีความรู้ ทักษะและเทคนิคเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

1.1.2 จัดสัมมนาระหว่างผู้บริหารการศึกษา ครูใหญ่ และกรรมการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อจะได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจในการให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาโรงเรียนและพัฒนาชุมชน ตรงกัน หลังจากสัมมนา

ร่วมกันแล้วควรนำผู้เข้าร่วมสัมมนาไปทัศนศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน เช่น โรงเรียนวัดมะขาม อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง หรือโรงเรียนวัดท่าพุด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นต้น โรงเรียนทั้งสองนี้เป็นโรงเรียนดีเด่นของกรมการปกครองประจำปีการศึกษา 2518 (สนธิ ทัพปารุ่ง, 2518 : 19)

1.2 ในการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ควรจะพิจารณาบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบริหารและขอบเขตของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่มีความสามารถในด้านการประชาสัมพันธ์ และเป็นบุคคลที่เข้ากับประชาชนในท้องถิ่นได้ดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตผู้บริหารการศึกษา

2.1 สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตผู้บริหารการศึกษา ควรจะเน้นความรู้ ทักษะ และเทคนิคในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ให้แก่ผู้ที่จะไปบริหารการศึกษาในระดับโรงเรียนให้มาก และควรนำนักศึกษาไปศึกษาและดูงานตามโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในด้านการสัมพันธ์กับชุมชน เช่น โรงเรียนวัดท่าพุด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นต้น

2.2 สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตผู้บริหารการศึกษา ควรจะร่วมมือกับกรมสามัญศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมการปกครอง เปิดการอบรมครูใหญ่ในระยะสั้น อาจเป็นระยะเวลาระหว่างปิดเรียนภาคฤดูร้อน เพื่อให้ครูใหญ่ได้มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและขอบเขตของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา และเน้นทักษะและเทคนิคของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก ในการอบรมนี้ควรจะได้มีการสัมมนาถึงปัญหาและอุปสรรคที่ครูใหญ่เคยประสบมาแล้ว ควรฝึกทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะในการวิเคราะห์ปัญหา และควรจัดทัศนศึกษาตามโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งคณะครูและประชาชนมีความประสงค์ให้ครูใหญ่ได้ปฏิบัติในเรื่อง การให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน การรายงานผลการเรียนและความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ อยู่ในเกณฑ์สูงมาก ฉะนั้นครูใหญ่ควรได้ปฏิบัติในทั้งสามเรื่องนี้โดยทันที เป็นต้นว่าในเรื่อง การให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน ครูใหญ่ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองในเรื่องการรายงานผลการเรียน ครูใหญ่ควรทำรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ เช่น ภาคเรียนละครั้ง หรือทุกครั้งที่มีการวัดผล ในเรื่องการรายงานความประพฤติก็เช่นเดียวกัน ครูใหญ่ควรจัดให้มีการรายงานความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ เช่น ภาคเรียนละครั้ง หรือทุกครั้ง ที่เห็นว่านักเรียนประพฤตินั้นไม่เหมาะสม นอกจากทั้งสามเรื่องดังกล่าวแล้วนี้ ครูใหญ่ควรปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้ดียิ่งขึ้น สิ่งที่ต้องปฏิบัติมีดังนี้

3.1 ควรจัดประชุมครู ผู้ปกครองหรือประชาชนในท้องถิ่นเป็นประจำอย่างน้อยปีการศึกษาละครั้ง จะใช้วันมอบตัวนักเรียนเป็นวันประชุมก็ได้ ทั้งนี้เพื่อชี้แจงนโยบายของโรงเรียน กล่าวถึงความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า และปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ประชาชนรับทราบ และเปิดโอกาสให้คณะครู ผู้ปกครองวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนร่วมกันหาทางเพิ่มพูนประสิทธิภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น

3.2 สร้างค่านิยมให้แก่ประชาชน โดยถือหลักการให้และบริการชุมชนให้มากกว่าที่จะรอรับความช่วยเหลือต่าง ๆ จากประชาชนฝ่ายเดียว

3.3 จัดตั้งสมาคมครู-ผู้ปกครอง เพื่อพบปะสังสรรค์ ร่วมมือกันปรับปรุงการเรียนการสอน การแก้ปัญหานักเรียน การปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียนและปรับปรุงชุมชน

3.4 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยวิธีการดังนี้

3.4.1 จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ประชาชนทราบ สิ่งพิมพ์นี้อาจจะจัดในรูปของเอกสาร 2 – 3 หน้า หรือเอกสารเย็บเล่มเป็นวารสารภาคเรียนละฉบับ บางครั้งอาจจะเป็นแผ่นโปสเตอร์ก็ได้

3.4.2 จัดกิจกรรมในโรงเรียนประเภทที่ประชาชนมาร่วมด้วยได้ เช่น การแข่งขันกีฬานักเรียน การจัดงานวันเด็ก การประกวดมารยาทนักเรียน ประเพณีการลอยกระทง การจัดงานวันปิดภาคเรียน การมอบประกาศนียบัตร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานของนักเรียน และดึงดูดความสนใจจากประชาชน

3.4.3 จัดครูเป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการต้อนรับผู้ปกครองที่มาเยี่ยมเยียนโรงเรียน หรือมาติดต่อกิจธุระบางประการที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ออกเยี่ยมเยียนประชาชนในบางครั้ง ควบคุมและดำเนินการออกสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนควรเป็นบุคคลที่มีบุคลิกดี มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม ปรับตนเองให้เข้ากับสภาพต่าง ๆ ได้อย่างดี มีความรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาและเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี

3.5 จัดทัศนศึกษาร่วมกันระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง โดยจัดไปชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ หรือภูมิประเทศในบางแห่ง และควรแทรกรายการเข้ามโรงเรียนประถมศึกษาที่เสี่ยงภัยในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน และเป็นการหาประสบการณ์ที่ดีมาปรับปรุงโรงเรียน

3.6 เปิดการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นในโรงเรียน เพื่อบริการวิชาชีพให้แก่ประชาชน

3.7 จัดห้องสมุดหรือที่สำหรับอ่านหนังสือพิมพ์สำหรับประชาชนขึ้นในโรงเรียน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

4.1 ควรทำการวิจัยว่า ขนาด ทำเลของโรงเรียนมีผลต่อการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่อย่างไรหรือไม่

4.2 ควรทำการวิจัยว่า ครูใหญ่ที่มี คุณวุฒิ วิทยวุฒิ และประสบการณ์ต่างกัน จะมีบทบาทในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนต่างกันหรือไม่

บรรณาการ

บรรณานุกรม

- ✓ เกรียง เข้มสกุล โรงเรียนประถมศึกษาภาคปฏิบัติ โรงเรียนการช่างดุสิต ศิลป กรุงเทพฯ ๒๕๑๑, 303 หน้า.
- ✓ จันทราณี สงวนนวม งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคกลาง ปริญญาโท ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ ๒๕๑๘, 228 หน้า.
- ✓ จุใจ แสงพันธุ์ และคณะ "การส่งเสริมวิทยฐานะครู" รวบรวมรายงานวิชาปฐมปีเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มงคลการพิมพ์ พระนคร ๒๕๑๑, 435 หน้า.
- ✓ คาวเรือง รัตนิม งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปริญญาโท ค.ศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ ๒๕๑๖, 164 หน้า.
- ✓ เถกิงศักดิ์ พัดโน การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาประชาบาล ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๔, 237 หน้า.
- ✓ ทองคุณ หงส์พันธุ์ บทบาทหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถานฝึกหัดครู ปริญญาโท ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๒, 218 หน้า.
- ✓ นาฏเฉลียว สุมาวงศ์ "ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน" การบริหารการศึกษาและประชากรศึกษา พิมพ์ การพิมพ์ การพิมพ์ ๒๕๑๗, 129 หน้า.

- ✓ เฟื่องฟู้ง เครื่องตรา แนวคิดในการสร้างหลักสูตรและการปรับปรุงการสอนการเรียนรู้ใน
ชั้นประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการพิจารณาเลื่อนชั้น เป็นข้าราชการ
ชั้นพิเศษ พ.ศ. 2508, 91 หน้า (พิมพ์เป็นอนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทาน
เพลิงศพ รศจ. คร.เฟื่องฟู้ง เครื่องตรา พ.ศ. 2514).
- ✓ วิญญู สาทร หลักบริหารการศึกษา สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพมหานคร 2516,
695 หน้า.
- ✓ _____ บทบาทของศึกษานิเทศก์จังหวัด โรงพิมพ์การศาสนา กรุงเทพฯ 2512,
135 หน้า.
- ✓ สวน สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา โรงพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพมหานคร 2515,
276 หน้า.
- ✓ ศึกษาธิการ, กระทรวง สถิติการศึกษานับย่อ ปีการศึกษา 2517 โรงพิมพ์คุรุสภา
กรุงเทพฯ 2518, 48 หน้า.
- ✓ สนิท ทับทิม "โรงเรียนที่ชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ปีการศึกษา 2518" นุสรสาร
5 พฤศจิกายน 2518, หน้า 19.
- ✓ สีปพนธ์ เกตุทัต และคณะ แนวทางปฏิบัติการศึกษาสำหรับรัฐบาลในอนาคต โรงพิมพ์
ยูไนเต็คนิวส์ กรุงเทพมหานคร 2518, 68 หน้า.
- ✓ สุรัตน์ ศิลาพนันท์ "งานบริหารครูใหญ่" มิตรครู 15 กันยายน 2516, หน้า 54
- ✓ สุวิชัย แก้วเกษ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
72 หน้า.

✓ โสภ ฐพิฤกษ์ จิตวิทยาสังคม โรงพิมพ์สุภา 2515, 236 หน้า.

- ✓ Bruce, Elkins Louns, "The Role of The Elementary Principal in School-Community Relations" Dissertation Abstract, Vol. 32, No. 11, 1972, p. 6026 - A.
- ✓ Edwards, Allen Louis, Statistical Analysis, Rinehart Company, Inc., New York, 1968, 244 pp.
- ✓ Gentry, Harold W., and Kenney, James B., "The Performance of Elementary School Principals as Evaluated by Principals and Teachers" The Journal of Educational Research, Vol. 60, No. 2, October 1966, p. 63.
- ✓ Jacobson, Paul B., and Others, The Effective School Principal, 2 nd. ed. Prentice Hall, Inc., N.J., 1963, 532 pp.
- ✓ Keith, Davis, Human Relation at Work, McGraw - Hill Book Company Inc., New York, 1962, 642 pp.
- ✓ Mathews, Don E., "Key to Effective School-Community Relations" School Executive's Guide, 1969 pp. 1062 - 1063.
- ✓ Miller, Van, and Spalding, Willard B., The Public Administration of American School, World Book Company, New York, 1952, 606 pp.
- ✓ Rose, Arnold M., Human Behavior and Social Process, Houghton Mifflin Company, Inc., Boston, 1962, 680 pp.
- ✓ Stoops Emery, and Rafferty, M.L., Jr., Practices and Trends in School Administration, Ginn Company, 1961, 553 pp.

ภาคผนวก

๐

ภาคผนวก ก.
หนังสือติดต่อ

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 19 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2518

เรียน หัวหน้าส่วนการศึกษา จังหวัดอ่างทอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า นายประจวบ ทอตระกุล เป็นนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหาร - และวางแผนการศึกษา ปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้ต้องการมาศึกษาต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เรื่องบทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามที่คณะของครูและประชาชน

ทั้งนี้อยู่ในความดูแลของ

ดร. วิจิตร	ธีระกุล	ประธาน
ยศ.ดร. วิจิตร	สินศิริ	กรรมการ
.....		กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอหนังสือแนะนำตัวผู้ศึกษาค้นคว้าต่อครูใหญ่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยจะรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

กานดา ณ ถลาง

(ศาสตราจารย์กานดา ณ ถลาง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(สำเนา)

ที่ อท. 1903/1493

ศาลากลางจังหวัดอ่างทอง

21 พฤศจิกายน 2518

เรื่อง ขอบขออนุญาตเคราะห์ในการขอแบบสอบถาม

เรียน .....

ควยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (ประสานมิตร) ได้แจ้งว่า นายประจวบ तोตระกุล ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและการวางแผนการศึกษา ปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องการที่จะขอขออนุญาตเคราะห์จากท่าน ในการศึกษาค้นคว้า และควบแบบสอบถามเรื่อง "บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามที่คณะของครูและประชาชน"

ฉนั้น จึงขอให้ท่านให้ความร่วมมือแก่ นายประจวบ तोตระกุล ในเรื่องการควบแบบสอบถาม เพื่อนำไปศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวต่อไปควย.

ขอแสดงความนับถือ

อรจรณ์ มีเสมอ

(นายอรจรณ์ มีเสมอ)

รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าส่วนการศึกษา จังหวัดอ่างทอง

ส่วนการศึกษา.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

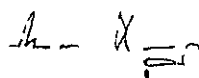
24 พฤศจิกายน 2518

เรียน .....

ด้วยขณะนี้ผมกำลังศึกษาคนคว้าเรื่อง "บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและวางแผนการศึกษา การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามซึ่งได้แนบมากับหนังสือนี้ และผมขอชี้แจงว่า ในการตอบแบบสอบถามในเรื่องนี้ จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อครูใหญ่ และตัวท่านผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใดทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงขอความกรุณาจากท่านให้ตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริง และความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

หวังว่าคงได้รับความกรุณาในการตอบแบบสอบถามจากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย.

ด้วยความเคารพและนับถือ

(นายประจวบ ทอตระกูล)

นิสิตปริญญาโท แผนกวิชาบริหารและวางแผนการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข.

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่ออำเภอและโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนผู้ปกครอง
<u>อำเภอเมืองอ่างทอง</u>		
1. โรงเรียนวัดบ้านอิฐ	4	5
2. โรงเรียนวัดศาลเจ้าเสือ	6	5
3. โรงเรียนวัดรางบัว	4	5
4. โรงเรียนวัดทองคั้ง	8	5
5. โรงเรียนวัดไทรย์	4	5
6. โรงเรียนวัดไผ่ล้อม	5	5
<u>อำเภอวิเศษชัยชาญ</u>		
1. โรงเรียนวัดค้อพม	7	5
2. โรงเรียนวัดสี่ร้อย	6	5
3. โรงเรียนวัดโพธิ์	4	5
4. โรงเรียนวัดราษฎร์ศุภญา	2	5
5. โรงเรียนบ้านศาลาดิน	7	5
6. โรงเรียนวัดศาลาดิน	5	5
7. โรงเรียนวัดหลวง	4	5
8. โรงเรียนวัดแปดแก้ว	3	5
9. โรงเรียนวัดหัวตะพาน	5	5

รายชื่อโรงเรียน (ต่อ)

รายชื่ออำเภอและโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนผู้ปกครอง
<u>อำเภอโพธิ์ทอง</u>		
1. โรงเรียนวัดโคกพุทธรา	5	5
2. โรงเรียนวัดสนธิธรรม	5	5
3. โรงเรียนวัดโพธิ์เอน	4	5
4. โรงเรียนวัดศรีบุญชู	3	5
5. โรงเรียนวัดจิวราย	5	5
6. โรงเรียนวัดช้อย	5	5
7. โรงเรียนวัดโพธิ์เกรียบ	4	5
8. โรงเรียนวัดเกาะ	5	5
9. โรงเรียนวัดท่าอิฐ	6	6
<u>อำเภอไชโย</u>		
1. โรงเรียนบ้านชะไว	5	5
2. โรงเรียนวัดมะขาม	5	5
3. โรงเรียนวัดเจ้าบุญเกิด	3	5
4. โรงเรียนวัดเทวราช	5	5
5. โรงเรียนวัดสระเกษ	4	5
<u>อำเภอแสวงหา</u>		
1. โรงเรียนวัดบ้านพราน	5	5
2. โรงเรียนวัดบ้านแก	5	5

รายชื่อโรงเรียน (ต่อ)

รายชื่ออำเภอและโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนผู้ปกครอง
3. โรงเรียนบ้านแสวงหา	5	5
4. โรงเรียนบ้านคลองซุก	5	5
5. โรงเรียนวัดวังน้ำเย็น	5	5
<u>อำเภอป่าโมก</u>		
1. โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์	5	5
2. โรงเรียนวัดพายทอง	5	5
3. โรงเรียนวัดโบสถ์	3	5
<u>อำเภอสามโก้</u>		
1. โรงเรียนวัดหนองกร่าง	5	5
2. โรงเรียนวัดสามโก้	5	5
3. โรงเรียนบ้านลำสนุ่น	6	5
รวม	192	200

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถามส่วนบุคคล
ของ
ครู และนักปกครอง

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครู

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ ..... ปี

เพศ .....

วุฒิสามัญ .....

วุฒิทางครู .....

ประสบการณ์ในตำแหน่งครู ..... ปี

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ ..... ปี

เพศ .....

อาชีพ .....

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน .....

บาท

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเกี่ยวกับ
บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

แบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ในโรงเรียนที่ท่านเกี่ยวข้อง แบบสอบถามนี้ในแต่ละข้อ ท่านจะต้องตอบสองตอนด้วยกัน คือ ตอนแรกเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริง และตอนที่สองเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง แต่ละตอนขอทำความเข้าใจดังนี้

บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามที่ปฏิบัติจริง โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องพิจารณาว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ครูใหญ่ได้บริหารงานด้านนี้อย่างไร แคลไทน

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ตามที่คาดหวัง โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องพิจารณาว่า ตามความคิดเห็นของท่านนั้น ต้องการให้ครูใหญ่ได้บริหารงานด้านนี้อย่างไร แคลไทน

แบบสอบถามแต่ละข้อนั้น ในแต่ละบทบาทมีระดับความสำคัญ 6 ระดับ คือ

0	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติเลย	หรือ	ไม่ควรปฏิบัติ
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยมาก	หรือ	ควรปฏิบัติอย่างมาก
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย	หรือ	ควรปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง	หรือ	ควรปฏิบัติปานกลาง
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก	หรือ	ควรปฏิบัติมาก
5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด	หรือ	ควรปฏิบัติมากที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

- o จดใหม่สิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่
ข่าวสารของโรงเรียน
- oo ครูใหญ่ออกเยี่ยมเยียน
ผู้ปกครองนักเรียน
 ฯลฯ

บทบาทที่เป็นจริง						บทบาทที่คาดหวัง					
0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5
✓											✓
		✓								✓	

คำอธิบายประกอบตัวอย่าง

จากคำถามข้อ o ในช่องบทบาทที่เป็นจริง ถ้าผู้ตอบเห็นว่าในช่วงเวลาที่ผ่านไปแล้วนั้นเกี่ยวกับเรื่อง จดใหม่สิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน "ไม่ไปปฏิบัติเลย" ก็ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 0 และในช่องบทบาทที่คาดหวัง ถ้าผู้ตอบเห็นว่าเกี่ยวกับเรื่องนี้ "ควรปฏิบัติมากที่สุด" ก็ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 5

จากคำถามข้อ oo ก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้ตอบเห็นว่าในเรื่องครูใหญ่ออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนั้น "ปฏิบัติน้อย" ก็ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 2 ของช่องบทบาทที่เป็นจริง และถ้ามีความคาดหวังว่า "ควรปฏิบัติมาก" ก็ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 4 ของช่องบทบาทที่คาดหวัง

